

28 november 2014

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. R.J.M.M. de Bont, advocaat te Waalre,

tegen:

wijlen [naam],
geboren op *onbekend*, overleden,
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
tijdens zijn leven koster in de parochie [naam] te [plaats].

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 22 mei 2014.

Op 9 juli 2014 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van [naam], Bisschop van 's-Hertogenbosch.

Op 15 oktober 2014 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klager is verschenen. Hij heeft zijn standpunt toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. De Bont voornoemd.

Namens het Bisdom is verschenen [naam] voornoemd, vergezeld van [naam], kanselier van het bisdom 's-Hertogenbosch.

2. De klacht (zakelijk weergegeven)

2.1. Aangeklaagde was koster in de [kerk] te [plaats]. Klagers ouders hadden een [bedrijf] in het dorp en waren ook verbonden met de kerk. Klagers ouders stimuleerden dat klager en zijn broer misdienaar werden. Klager schat dat hij 7-9 jaar oud was toen hij daarmee begon. Hij was er erg trots op. Aangeklaagde was degene die aan de misdienaars leerde wat er van hen verwacht werd. Vergeleken met de macht uitstralende pastoor was aangeklaagde een zachtaardige man die zich als een tweede vader naar klager gedroeg. Met problemen kon klager ook altijd bij hem terecht. In korte tijd ontstond er een zeer grote vertrouwensband tussen klager en aangeklaagde. Hij wekte ook vertrouwen naar het ouderlijk gezin van klager. Klager werd in eerste instantie in de sacristie geïnstrueerd. Vanwege de kou werd op voorstel van aangeklaagde de plaats van de voorbereidingen verplaatst naar de zolderkamer die aangeklaagde bewoonde in het klooster, in welk klooster ook klagers oma woonde. Daar

moest klager bij aangeklaagde op schoot gaan zitten. Al snel gingen de handen van aangeklaagde via de buik of dijen van klager naar diens penis, terwijl aangeklaagde bleef praten over de dingen die een misdienaar moest doen. Klager voelde op een gegeven moment dat aanklaagde met een dikke bobbel in zijn broek zat te bewegen en anders begon te ademen en te praten. Aangeklaagde heeft meermalen de genitaliën van klager gestreeld en betast en erin geknepen aanvankelijk over zijn kleding, later ook eronder. Klager moest ook de geslachtsdelen van aangeklaagde betasten. Klager schat dat dit zeker tien keer heeft plaatsgevonden in een periode van ongeveer drie maanden. Aangeklaagde liet hem ook een boekje zien met een afbeelding van een vrouw met een penis in haar mond. Aangeklaagde heeft toen voorgesteld om dat bij klager te doen maar dat heeft klager geweigerd. Klager heeft twee keer aan de penis van aangeklaagde moeten likken. Een derde keer moest klager de eikel van aangeklaagde in zijn mond nemen. Die keer bevredigde aangeklaagde zichzelf in aanwezigheid van klager. Klager was hierna zo van slag dat hij er nooit meer heen wilde.

2.2. Klager vond het moeilijk om thuis te vertellen wat er was gebeurd. Zijn gedrag was echter zodanig veranderd dat zijn ouders bleven aanhouden en zo met stukjes en beetjes een beperkt verhaal hebben gehoord. Klager durfde alleen te vertellen dat hij foto's met seksuele afbeeldingen moest kijken. Klagers moeder is met het verhaal van klager naar de pastoor gegaan. Na een tijdje kwam de pastoor erop terug bij klagers ouders. Hij gaf toe dat er "een en ander" voorgevallen zou zijn maar drukte klagers moeder op het hart om er vooral niets over te zeggen omdat hij een goede koster had aan de man. Later kreeg ook klagers vader te horen dat het beter was om te zwijgen, hij moest maar aan het welbevinden van zijn bedrijfje denken.

Klagers broer heeft hetzelfde meegemaakt, dat heeft hij op de middelbare school tegen klager verteld en klager heeft het ook van zijn moeder gehoord. Klager heeft geen contact meer met zijn broer.

2.3. Vanaf die tijd was het leven van klager veranderd. Hij werd een kind dat angstig was voor alles en iedereen en leefde een teruggetrokken leven. Zijn klachten werden weggewuifd of niet begrepen, hij zou er wel overheen groeien. Klager kon de MULO niet afmaken en is een vakopleiding gaan volgen.

Hij kreeg depressies, hartritmestoornissen en angst- en paniekaanvallen. Toen klager ongeveer 20 jaar oud was, is hij bij een eerstelijns psycholoog terechtgekomen die hem vertelde dat hij depressief was terwijl klager wel gesproken had over het misbruik. Klager durfde geen relatie aan te gaan en geen sex te hebben. Pas op zijn 33^e kreeg hij zijn eerste relatie, zijn huidige echtgenote.

In 1999 is het echt goed misgegaan en is hij bij een psychiater terechtgekomen. Sinds die tijd is klager in de WAO. In 2001 is het misbruik ook ter sprake gekomen maar ook toen is er niet op ingegaan, de paniekstoornissen moesten eerst aangepakt worden. Klager is van 2001 tot 2005 intensief in behandeling geweest. Hij heeft als behandeling van de posttraumatische stressstoornis een EMDR behandeling ondergaan. Alle gebeurtenissen met de koster kwamen heel concreet boven. Ook de wanhoop in de ogen van klagers ouders destijds. Dat was erg zwaar maar heeft wel geholpen. Klager gebruikt nog steeds medicijnen om rustig te blijven. Klager heeft aangeklaagde nog eenmaal gezien, als een oude man in een rolstoel. Klager was voor een gebeurtenis in zijn voormalige kerk in [plaats] en zag daar plotseling aangeklaagde. Klager werd bevangen door een niets ontziende paniek, angst en woede, in staat de man te vermoorden als zijn andere gevoelens hem niet hadden weerhouden. Klager heeft toen in heftige staat de kerk verlaten.

2.4. Klager beoogt met zijn klacht het seksueel misbruik bespreekbaar te maken. Hij hoopt ook een periode af te sluiten en de gedachten eraan en de gevolgen daarvan van zich af te

zetten. Hij beoogt daarmee weer zelfvertrouwen te krijgen voor zijn functioneren in de maatschappij.

3. De reactie

Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven. De Bisschop heeft in zijn reactie gesteld dat naar vermogen onderzoek is verricht naar de levensloop van aangeklaagde. Hij is van 1955 tot aan zijn pensionering in 1982 als koster werkzaam geweest in de [parochie] in [plaats]. Hij is ongeveer 6 jaar geleden overleden. Onderzoek in de archieven van de parochie en het Bisdom heeft geen informatie opgeleverd over mogelijk misbruik. Ook navraag bij de oud-vicevoorzitter van de parochie heeft niets opgeleverd. In de rapportage van de commissie Deetman komt aangeklaagde niet voor.

Hij concludeert dat geen aanwijzingen zijn gevonden voor een mogelijk seksueel misbruik maar dat hij ook geen reden heeft om aan te nemen dat klager onwaarheid spreekt.

De Bisschop nodigt klager uit voor een persoonlijk gesprek indien dat op prijs wordt gesteld. De Bisschop heeft ter zitting zijn medeleven betuigd en aangegeven dat de pastoor niet had mogen reageren zoals hij heeft gereageerd en excuses aangeboden. Hij heeft aangegeven het oordeel van de Klachtencommissie te zullen volgen.

4. De beoordeling

4.1. Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

4.3. Er zijn ongeveer vijftig jaar verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagde verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klager schetst hebben plaatsgevonden.

Aangeklaagde heeft gedurende circa drie maanden klagers genitaliën gestreeld, betast en geknepen, over en onder de kleding, en klager moest ook aangeklaagdes genitaliën aanraken. Aangeklaagde heeft aan klager voorgesteld om hem oraal te bevredigen. Klager heeft twee keer aan de penis van aangeklaagde moeten likken en hij heeft eenmaal de eikel van aangeklaagde in zijn mond moeten nemen. Die laatste keer bevredigde aangeklaagde zichzelf in aanwezigheid van klager.

De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt, in de eerste plaats door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft verteld.

Daarnaast wordt zijn verklaring ondersteund door de schriftelijke verklaring van de moeder van klager, waarin zij vermeldt dat haar zonen [naam] en [naam] misdienaar waren in [plaats] en dat op een gegeven moment niet meer wilden. Toen om de reden werd gevraagd werd er gezegd dat de koster hen bij zich thuis foto's liet zien en dat hij "een grote vuilak" was. Dat ze dat vervolgens aan de pastoor had verteld en dat deze later zei om het stil te houden omdat hij

zo'n goede koster aan aangeklaagde had. Later had ze van haar zonen gehoord dat het niet om foto's ging maar om sex maar dat ze dat niet aan haar durfden te vertellen.

Tenslotte blijkt uit het verslag van een intake-gesprek d.d. 20 januari 2009 van een seksueel trauma waarvoor EMDR wordt geadviseerd en in een brief van [instelling] aan de huisarts van klager d.d. 2 juli 2012 wordt vermeld dat er sprake is van posttraumatische stressklachten gerelateerd aan ervaringen van seksueel misbruik in het verleden binnen de katholieke kerk, waarbij sprake is van herbelevingen waarin hij weer terug is in het kamertje waar het gebeurde.

4.4. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidsrelatie hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas een jaar of acht oud. Aangeklaagde was voor hem iemand waarin hij vertrouwen moest kunnen stellen.

4.5. Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen. De gegrondverklaring van de klacht, alsmede de erkenning van het leed dat klager is aangedaan en een oprechte spijtbetuiging kunnen wellicht bijdragen aan de vermindering van dat leed.

4.6. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de kerkelijk gezagsdrager kan klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Bisschop van 's-Hertogenbosch om de klacht gegrond te verklaren, (nogmaals) te erkennen dat aanklaagde klager seksueel misbruikt heeft en namens het Bisdom spijt te betuigen over het klager aangedane leed.

Dit advies is vastgesteld op 28 november 2014 door mr. C.C. de Rijke-Maas, voorzitter, drs. A.A.M. Oostveen en mr. M.P.P.M. Merx, leden, bijgestaan door drs. M.G.M. van Rijnstra, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.